

บทบาทครูอนุบาลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียน

โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

Roles of Preschool Teachers in Dealing Classroom Conflict Resolution in School
Under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2

Received: August 13, 2020

Revised: September 3, 2020

Accepted: September 17, 2020

ปุนยณูช ระดมกิจ*

Punyanuch Radomkij

ศศิลักษณ์ ขยันกิจ**

Sasilak Khayankij

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทครูอนุบาลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ใน 3 ด้าน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา การส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคม และการจัดการพฤติกรรมความขัดแย้ง ตัวอย่าง คือ ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 160 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 40 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า ครูอนุบาลมีบทบาทในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดการพฤติกรรมความขัดแย้งมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาคือ การส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคม ($\bar{X} = 4.18$) และการจัดสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ($\bar{X} = 3.79$)

คำสำคัญ : บทบาทครูอนุบาล/ การแก้ปัญหาความขัดแย้ง

* นิสิตปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Master of Education Student Program in Early Childhood Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Thailand

** อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Advisor Associate Professor Dr., Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail Address: jee.radomkit@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study preschool teacher' roles in dealing conflict resolution in school under Ratchaburi primary educational service area office 2. Three aspects were studied including: arranging the psychological environment, promoting social and emotional skills, and managing conflict behaviors. Samples were 160 preschool teachers who work in school under Ratchaburi primary educational service area office 2 by using quota sampling. The research tool was a questionnaire and there were 40 questions in 5 rating scale. The data was analyzed using percentage, means, and standard deviation.

The research finding found that the preschool teachers' roles in conflict resolution in all three aspects performed at a high level ($\bar{X} = 4.08$). Regarding each aspect, it was found that managing conflict behaviors was the highest score ($\bar{X} = 4.27$) followed by promoting social and emotional skills ($\bar{X} = 4.18$), and arranging the psychological environment ($\bar{X} = 3.79$).

Keywords : Role of Preschool Teacher/ Conflict Resolution

บทนำ

การมีทักษะทางอารมณ์และสังคมที่ดีในวัยเด็กเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้และความสุขของชีวิตทั้งต่อปัจจุบันและในอนาคตของเด็ก (McLaughlin, Aspden and Clarke, 2017: 21) ปฐมวัย เป็นช่วงวัยที่เด็กมีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญา และการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมากที่สุด ด้วยเหตุนี้การที่เด็กได้รับการเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการอย่างเหมาะสม ย่อมทำให้เด็กสามารถเติบโตขึ้นอย่างมีรากฐานชีวิตที่ดี เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมประเทศ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล Institute for Population and Social Research Mahidol University, 2018: 8) เด็กอนุบาลเมื่อมาเรียนรู้อยู่รวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ในห้องเรียน ย่อมไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่อาจเกิดความขัดแย้งขึ้นกับเด็กคนอื่น ๆ ได้ (Finch and Wirtanen, n.d.) วินิดา ชนินทุยทรวงศ์ (Chanintayuthwong, 2014: 7) อธิบายว่า ความขัดแย้งเป็นเหตุการณ์ธรรมดาที่ปรากฏขึ้นเมื่อบุคคลหรือกลุ่มมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันสามารถเกิดขึ้นได้ในการอยู่ร่วมกันหรือทำงานร่วมกัน โดยคนทั่วไปมักนึกถึงความขัดแย้งในเชิงลบ แต่เป็นที่ยอมรับกันว่าหากความขัดแย้งเกิดขึ้นในปริมาณที่พอเหมาะ ความขัดแย้งนั้นสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์ Cindy Finch and Lisa Wirtanen (Finch and Wirtanen, n.d.) ได้กล่าวถึง ความขัดแย้งของเด็กอนุบาลว่า หมายถึง ความรู้สึกทำร้ายที่เกิดขึ้นต่อความคิดหรือพฤติกรรมของบุคคลอื่น ซึ่งทำให้เด็กเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ โดยอาจเกิดกับเด็กหนึ่งคน สองคน หรือเกิดขึ้นได้กับเด็กทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้สึกไม่สบายใจ ความกลัว หรืออารมณ์รุนแรงอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น

ความขัดแย้งจึงเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของเด็ก เนื่องจาก เด็กทุกคนต่างมีความต้องการที่แตกต่างกัน หรือมีความต้องการในสิ่งของเดียวกัน จึงทำให้เด็กอนุบาลเป็นวัยที่มีแนวโน้มที่จะสร้างความขัดแย้งกับเด็กคนอื่น ๆ และถ้าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้รับการจัดการอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลกระทบในทางลบต่อความสัมพันธ์ของเด็กต่อการเห็นคุณค่าในตนเองและการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามการสอนเด็ก ๆ ถึงทักษะใน

.....
การแก้ไขข้อขัดแย้งสามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้ที่จะจัดการความขัดแย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะที่ดีในการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน หรือกับผู้ใหญ่ เด็กมีความสุขมากขึ้น มีมิตรภาพที่ดีกับเพื่อนและเป็นผู้เรียนที่รู้จักแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ด้วยตัวเอง (KidsMatter, 2012: 1) มีการศึกษาบ่งชี้ว่า การสร้างมิตรภาพที่ดีในวัยเด็กช่วยสนับสนุนต่อการเปลี่ยนแปลงทางความคิดของเด็กทั้งทางบวกและทางลบ และมีบทบาทสำคัญยิ่งกับชีวิตของเด็ก โดยมีงานวิจัยระบุว่า การมีเพื่อนและมิตรภาพที่ดีในสถานรับเลี้ยงเด็ก สามารถช่วยสนับสนุนให้เด็กปรับตัวได้เร็วเมื่อเข้าเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น รวมไปถึงเรื่องความเข้าใจทางศีลธรรม ที่เพียงเฝ้ามองว่าพัฒนาการทางศีลธรรมของเด็กไม่ได้พัฒนามาจากการยึดมั่นในสิ่งที่ถูกและผิดซึ่งถูกกำหนดขึ้นโดยผู้ใหญ่ แต่เกิดขึ้นมาจากการมีศีลธรรมที่เริ่มจากตนเองได้ หรือหมายถึงการที่เด็กเข้าใจกฎเกณฑ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน แนวคิดเรื่องความยุติธรรมที่ทำให้เด็กเริ่มเข้าใจถึงการผลัดเปลี่ยนและรับฟังกฎของเกม ด้วยเหตุนี้ความคิดและการกระทำที่เติบโตขึ้นของเด็กจึงมาจากจิตสำนึกของตนเองมากกว่ามาจากสิ่งที่ผู้ใหญ่เป็นผู้ชี้แนะให้ รวมไปถึงเรื่องการคิดถึงจิตใจของผู้อื่น เพราะเมื่อมิตรภาพระหว่างเพื่อนเริ่มพัฒนาขึ้น เด็กจะมีโอกาสในการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่คนอื่นรู้สึกและคิดเพิ่มขึ้น และเพื่อรักษามิตรภาพเอาไว้ เด็กจึงจะต้องพัฒนาทักษะการเอาใจใส่และเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น โดยมีการศึกษาบ่งชี้ว่าเด็กที่อายุสามขวบสามารถเข้าใจความคิด ความรู้สึก และความเชื่อของผู้อื่น ซึ่งความรู้และความเข้าใจที่เพิ่มขึ้นนี้ทำให้เด็กสามารถแก้ไขการทะเลาะเบาะแว้งได้มากขึ้นโดยใช้ทักษะการประนีประนอมและการใช้เหตุผลเพื่อให้ได้ข้อตกลงและรักษาความสัมพันธ์เอาไว้ อีกทั้งยังมีข้อมูลแสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมและการใช้ทักษะที่ซับซ้อนเหล่านี้เห็นได้ชัดที่สุดในบริบทของมิตรภาพมากกว่าการติดต่อในสังคมอื่น ๆ แม้กระทั่งในระดับครอบครัว (Dowling, 2013: 43)

การฝึกฝนให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาความขัดแย้ง จะช่วยสนับสนุนให้เด็กกลายเป็นผู้ที่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้สามารถป้องกันพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ และยังส่งผลให้เด็กมีสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ดีเกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ที่มีอิสระขึ้นภายในโรงเรียน ซึ่งกระบวนการที่ครูอาจนำมาใช้เพื่อส่งเสริมให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาความขัดแย้งจะต้องมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียนแต่ละแห่ง (Jones, 2015: 13-14) ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในห้องเรียนอนุบาล จึงเป็นจุดดีที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเพื่อนำไปปรับใช้เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ความขัดแย้งในอนาคต โดยครูต้องเป็นผู้คอยให้คำชี้แนะเพื่อให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยตนเอง เช่น การนำเสนอทางเลือกให้เด็ก การเข้าไปดูแลและชี้แนะให้เด็กเห็นถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การวางแผนกิจวัตรประจำวัน การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้เป็นระเบียบ และการจัดกิจกรรมให้เด็กเล่นและทำงานร่วมกันอย่างกลมกลืน (จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ Bhulbhat, 2018) โดยมีการกล่าวถึงวิธีการช่วยเหลือให้เด็กสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้ง ไว้ดังนี้ 1) การเป็นแบบที่ดีให้กับเด็กในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เพื่อให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสม 2) การจัดสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นปลอดภัย เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยโดยปราศจากความกลัว 3) การสอนกิจกรรมที่ให้เกิดความสนใจ เช่น กิจกรรมที่เด็กได้ผ่อนคลายร่างกาย กิจกรรมการเขียนหรือวาดภาพ 4) การให้ความสนใจต่ออารมณ์ความรู้สึกของเด็ก ด้วยการพูดคุยเพื่อช่วยให้เด็กรู้จักอารมณ์ต่าง ๆ ของตนเองและรู้จักถ่ายทอดอารมณ์ของตนเองอย่างเหมาะสม 5) การช่วยให้เด็กรู้จักจัดการกับอารมณ์ของตนเองด้วยการสอนวิธีการจัดการกับอารมณ์เชิงลบแบบต่าง ๆ 6) การส่งเสริมให้เด็กคิดถึงความรู้สึกหรือความต้องการของผู้อื่น

.....

7) การสอนทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การสอนประโยคเพื่อพูดถ่ายทอดความรู้สึกของตนเอง การหลีกเลี่ยงคำพูดที่รุนแรง การรู้จักรับฟังผู้อื่น และ 8) การส่งเสริมทักษะเพื่อใช้แก้ปัญหา (Kidshelpline, 2018) นอกจากนี้ McLaughlin, Karyn Aspden and Linda Clarke, 2017 ได้กล่าวถึง กลยุทธ์สำหรับครูต่อการส่งเสริมความสามารถทางอารมณ์และสังคมของเด็กไว้ 5 ด้าน ดังนี้ 1) การสร้างบรรยากาศทางอารมณ์เชิงบวกที่ครูและเด็กได้สนทนาแลกเปลี่ยนกัน เช่น การยอมรับและให้ความสำคัญต่อความรู้สึกของเด็ก การสอนให้เด็กรับรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น 2) การสอนวิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งทางสังคมให้เด็ก เช่น เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดของตนเองเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น และการสอนขั้นตอนการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ดีให้เด็ก 3) การสอนวิธีการสงบอารมณ์เมื่อเกิดความรู้สึกโกรธให้กับเด็ก 4) การสนับสนุนให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้อื่น เช่น ให้คำชี้แนะถึงวิธีการสร้างและรักษามิตรภาพที่ดีต่อกัน 5) การใช้กลยุทธ์เชิงรุกที่หลากหลายเพื่อป้องกันพฤติกรรมทำลายและจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่สามารถละเลยได้ เช่น หาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล ให้ความสนใจพฤติกรรมเชิงบวกมากกว่าพฤติกรรมเชิงลบของเด็กที่มักมีปัญหาความขัดแย้งกับเด็กคนอื่น ๆ

งานวิจัยที่ศึกษาพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมของเด็กปฐมวัยหลังเกิดความขัดแย้งกับเพื่อน พบว่า อิทธิพลการแทรกแซงความขัดแย้งของครูสามารถทำนายพฤติกรรมเสริมสร้างสังคมในเด็กที่จะเกิดขึ้นได้ และการสอนวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งในเด็กปฐมวัยนั้นประสบความสำเร็จ (Thelamour, 2013: Introduction) ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยอีกเรื่องที่ว่าครูสอนขั้นตอนการแก้ปัญหาความขัดแย้งให้เด็ก จะทำให้เด็กสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น และยังช่วยลดพฤติกรรมที่เด็กร้องขอให้ครูมาแทรกแซงเพื่อจัดการความขัดแย้ง (MacSata 2015: Introduction) นอกจากนี้ผลการวิจัยของ (Blunk, Russell and Armga, 2017) ยังพบว่า ครูอนุบาลมีบทบาทในการจัดการความขัดแย้ง คือ 1) การขัดขวางพฤติกรรมความรุนแรง 2) การสังเกตสถานการณ์ความขัดแย้งอยู่ห่าง ๆ เพื่อให้เด็กลองแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อน 3) การเข้าไปเพื่อหยุดความขัดแย้ง เช่น นำวัตถุสิ่งของที่เป็นสาเหตุของความขัดแย้งออก หรือ ให้เด็กไปทำกิจกรรมในมุมอื่น ๆ ของห้องเรียน 4) การส่งเสริมความสามารถทางสังคมโดยให้เด็กรู้จักเห็นอกเห็นใจกัน และส่งเสริมให้เด็กเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และ 5) การใช้วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 มีพื้นที่ครอบคลุม 4 อำเภอ ประกอบด้วยอำเภอบ้านโป่ง อำเภอบางแพ อำเภอโพธาราม และอำเภอดำเนินสะดวก เป็นแหล่งชุมชนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ผู้คนในชุมชนยังคงช่วยกันธำรงรักษาไว้ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดราชบุรี โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ได้ดำเนินการวางแผนนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด โดยกำหนดเป้าประสงค์ของระดับก่อนประถมศึกษาและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน ให้มีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพอย่างมีคุณภาพตามเป้าหมายโลกสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2, 2019) หนึ่งในเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนกล่าวถึงการสร้างสังคมแห่งความสุข ขจัดความขัดแย้ง ลดความรุนแรงทุกรูปแบบ โดยการให้ชุมชนทุก

.....
ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมหาแนวทางแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและความไม่มั่นคงอย่างยั่งยืนร่วมกันกับรัฐบาล
ภายใต้การส่งเสริมการปกครองด้วยกฎหมายและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนเป็นกุญแจสำคัญ (องค์การ
สหประชาชาติ ประเทศไทย The United Nation Thailand, 2015)

ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จึงเป็นผู้มีบทบาทที่
ท้าทายต่อการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยตนเองอย่างสันติ ส่งเสริมต่อพัฒนาการทั้ง
ด้านอารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าตัวเขาสามารถจัดการสถานการณ์และ
ความสัมพันธ์กับคนรอบตัว เคารพต่อตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นไปตาม
นโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดที่ได้รับไว้

จากรายงานผลการประเมินพัฒนาการเด็กอนุบาลที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียนภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่าใน
ภาพรวมเด็กในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 อนุบาลปีที่ 2 และอนุบาลปีที่ 3 มีผลการประเมินพัฒนาการด้านสังคมระดับ
ดีสูงที่สุดในทุกระดับชั้น ซึ่งผลการประเมินดังกล่าว มีความสอดคล้องกับนโยบายที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ได้กำหนดไว้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายโลกสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัย
จึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทครูอนุบาลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทาง
จิตวิทยา การส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคม และการจัดการพฤติกรรมความขัดแย้ง ของโรงเรียนภายใต้
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทาง
พัฒนาครูในการส่งเสริมพฤติกรรมแก้ปัญหาความขัดแย้งของเด็ก การป้องกันและลดปัญหาความขัดแย้งที่จะ
เกิดขึ้นในเด็กระดับอนุบาลและระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทครูอนุบาลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ด้านการส่งเสริม
ทักษะทางอารมณ์และสังคม และด้านการจัดการพฤติกรรมความขัดแย้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

บทบาทครูอนุบาลในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของครูในการส่งเสริมและ
สนับสนุนให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ได้แก่ การจัด
สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา การส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคม และการจัดการพฤติกรรมความขัดแย้ง ดังนี้

การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา หมายถึง การจัดบรรยากาศที่ช่วยสนับสนุนให้เด็กได้สังเกต รับรู้
และเลียนแบบพฤติกรรมการใช้ภาษาและท่าทางของครู ในการจัดการความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม
ประกอบด้วย การเป็นตัวอย่างที่ดี และการจัดบรรยากาศเชิงบวกในห้องเรียนที่เด็กมีอิสระในแสดงความคิด
ความรู้สึกของตนเอง มีความรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย

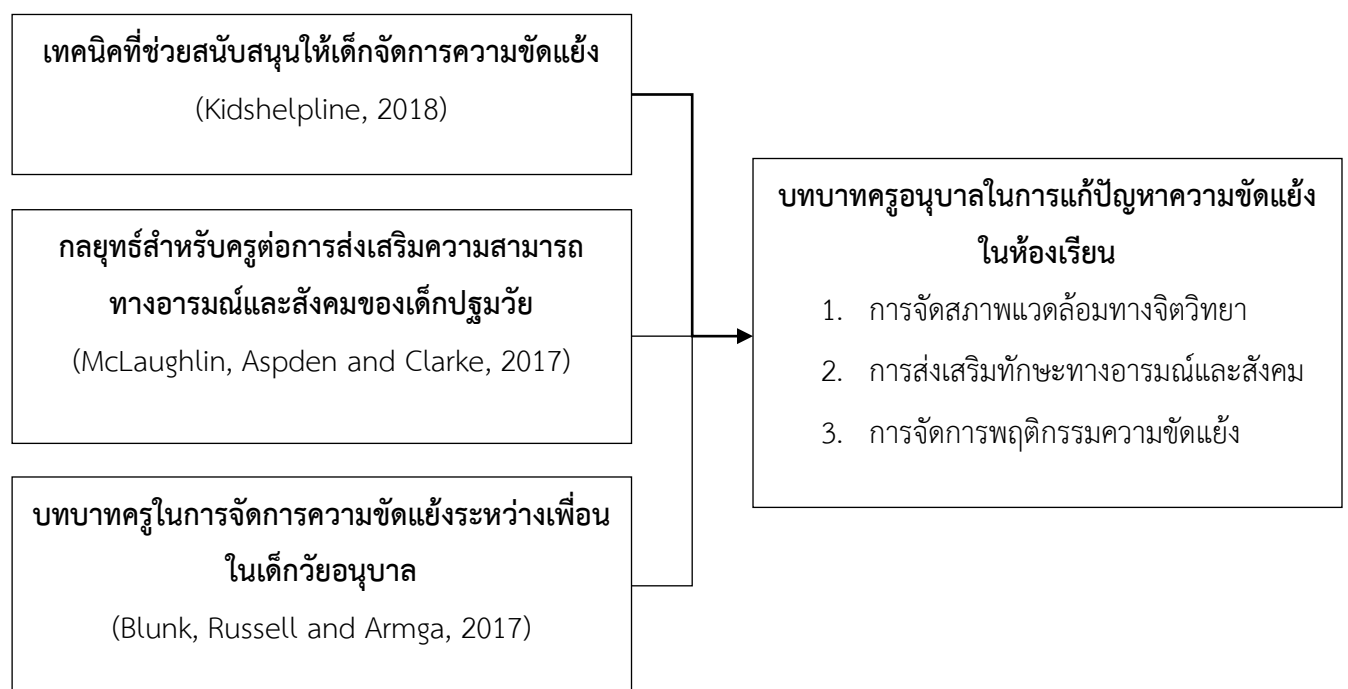
การส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคม หมายถึง การสนับสนุนให้เด็กได้ฝึกฝน เรียนรู้วิธีการจัดการอารมณ์ความรู้สึกอย่างเหมาะสม และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีกับผู้อื่น ผ่านการทำกิจกรรมที่หลากหลาย โดยได้รับคำชี้แนะที่ดีจากครู ประกอบด้วย การจัดการอารมณ์ลบ การส่งเสริมการเข้าใจความรู้สึกในตนเองและของผู้อื่น และการสนับสนุนให้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเชิงบวก

การจัดการพฤติกรรมความขัดแย้ง หมายถึง การสนับสนุนให้เด็กได้เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันอย่างเหมาะสม ผ่านกระบวนการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และการสอนทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา การส่งเสริมทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการขัดขวางพฤติกรรมรุนแรง

พฤติกรรมความขัดแย้งในเด็กอนุบาล หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ กลัว หรือมีอารมณ์เชิงลบต่อเด็กอีกคนหนึ่งหรือเด็กหลาย ๆ คน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติและสามารถเกิดขึ้นได้รายวันในห้องเรียนอนุบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทครูอนุบาลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนจากหนังสือวารสาร เอกสาร บทความจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ประชากรและตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 จากทั้ง 4 อำเภอ จำนวน 267 คน

2.2 ตัวอย่าง คือ ครูอนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Yamane (Yamane, 1973 as cited in Sriklaub, 2018) ซึ่งได้จำนวนขนาดตัวอย่างจำนวน 160 คน

2.3 วิธีการได้มาซึ่งตัวอย่าง

การวิจัยนี้ใช้การสุ่มแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) สํารวจรายชื่อโรงเรียนในแต่ละอำเภอที่อยู่ภายใต้สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า ประกอบด้วยโรงเรียนในอำเภอโพธาราม อำเภอบ้านโป่ง อำเภอดำเนินสะดวก และอำเภอบางแพ จำนวน 147 โรงเรียน

2) ใช้การสุ่มแบบกำหนดโควตา เพื่อต้องการกระจายจำนวนครูในแต่ละอำเภอให้เท่า ๆ กัน ได้แก่ อำเภอโพธาราม จำนวน 41 คน อำเภอบ้านโป่ง จำนวน 41 คน อำเภอดำเนินสะดวก จำนวน 41 คน และอำเภอบางแพ จำนวน 37 คน เนื่องจากมีครูอนุบาลเพียง 37 คน จึงใช้ครูทั้งหมดในอำเภอนี้ จากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากรายชื่อโรงเรียนในแต่ละอำเภอ ได้รายชื่อโรงเรียนและจำนวนครูในการเก็บข้อมูล

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามครู เรื่อง บทบาทครูอนุบาลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียน ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับอายุ เพศ วุฒิการศึกษา สาขาวิชา ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการสอน ระดับชั้นที่สอน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและเติมคำตอบ

ตอนที่ 2 บทบาทครูอนุบาลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียน ใน 3 ด้าน ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา จำนวน 12 ข้อ การส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคม จำนวน 14 ข้อ และการจัดการพฤติกรรมความขัดแย้ง จำนวน 14 ข้อ รวมทั้งหมด 40 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ครูอนุบาลมีบทบาทในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนโดยปฏิบัติเป็นประจำ/ ทุกครั้งที่มีโอกาส

4 หมายถึง ครูอนุบาลมีบทบาทในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนโดยปฏิบัติบ่อยครั้ง

3 หมายถึง ครูอนุบาลมีบทบาทในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนโดยปฏิบัติบางครั้ง

2 หมายถึง ครูอนุบาลมีบทบาทในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนโดยปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง

1 หมายถึง ครูอนุบาลมีบทบาทในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนโดยไม่ปฏิบัติ/ ไม่แน่ใจ

4. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 กำหนดโครงสร้างเนื้อหา ข้อคำถามในแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยกำหนดจำนวนข้อ และค่าน้ำหนัก

4.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทครูอนุบาลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของการใช้ภาษา

4.3 เสนอข้อคำถามจากแบบสอบถามต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และตรวจสอบความเหมาะสมในการใช้ภาษา

4.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงตามคำแนะนำไปทดลองใช้กับครูอนุบาลที่มีบริบทของโรงเรียนเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปในรูปแบบออนไลน์ พบว่า ครูส่วนใหญ่สามารถตอบแบบสอบถามได้อย่างเข้าใจและถูกต้อง แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.904 แสดงว่าแบบสอบถามมีคุณภาพ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ส่งแบบสอบถามโดยขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ในการส่งขั้นตอนการทำแบบสอบถามออนไลน์ไปยังครูอนุบาลตามโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 160 คนผ่านระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ และผู้วิจัยได้รับการตอบกลับแบบสอบถามมาทั้งหมด 160 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

6. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

6.2 การวิเคราะห์ระดับบทบาทครูอนุบาลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัธยฐานเลขคณิต (Arithmetic Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) เพื่อแปลผลข้อมูล โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของระดับการปฏิบัติ ของ ญัณฐภรณ์ หลาวทอง (Laothong, 2018) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนน 4.51 – 5.00 หมายถึง ครูปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยคะแนน 3.51 – 4.50 หมายถึง ครูปฏิบัติในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยคะแนน 2.51 – 3.50 หมายถึง ครูปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.51 – 2.50 หมายถึง ครูปฏิบัติในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยคะแนน 1.00 – 1.50 หมายถึง ครูปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง บทบาทรู้นบถในการแก้ปัญหาคความขัดแย้งในห้องเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูอนบถตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 160 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 98.1 มีอายุต่ำกว่า 31 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 81.9 โดยจบสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 70.6 และมีประสบการณ์ระหว่าง 3-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.6 ครูส่วนใหญ่ประจำชั้นอนบถ 3 คิดเป็นร้อยละ 42.5 มีเด็กในความดูแลระหว่าง 16-20 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1

ผลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการแก้ปัญหาคความขัดแย้งในห้องเรียน ครูส่วนใหญ่พบปัญหาคความขัดแย้งในห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 68.1 โดยพบปัญหาคความขัดแย้งมากที่สุด 2 ครั้งต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 30 ครูมีความรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหาคความขัดแย้งในห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 91.9

2. บทบาทรู้นบถในการแก้ปัญหาคความขัดแย้งในห้องเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูอนบถปฏิบัติในระดับมาก ทั้ง 3 ด้าน โดยด้านการจัดการพฤติกรรมความขัดแย้งมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติสูงสุด ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมาคือ การส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคม ($\bar{X} = 4.18$) และ การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการปฏิบัติของครู จำแนกตามข้อมูลโดยรวม

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=160)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การจัดสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา	3.79	1.20	มาก
1.1 การเป็นตัวแบบที่ดี	3.74	1.09	มาก
1.1.1 การจัดการความขัดแย้งที่เด็กสังเกตเห็น	3.74	1.14	มาก
1.1.2 การจัดการอารมณ์ตนเอง	3.75	1.04	มาก
1.2 การจัดบรรยากาศเชิงบวก	3.83	1.20	มาก
1.2.1 บรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย	3.84	1.40	มาก
1.2.2 บรรยากาศที่เป็นอิสระ	3.83	1.19	มาก
2. การส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคม	4.18	0.93	มาก
2.1 การจัดการอารมณ์ลบ	4.10	0.91	มาก
2.1.1 การจัดกิจกรรมสงบใจ	4.32	0.79	มาก
2.1.2 การชี้แนะวิธีการจัดการกับอารมณ์อย่างเหมาะสม	3.75	0.98	มาก

รายการ	ระดับการปฏิบัติ (n=160)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2.2 การส่งเสริมการเข้าใจความรู้สึกในตนเองและของผู้อื่น	4.40	0.68	มาก
2.2.1 การส่งเสริมการเข้าใจความรู้สึกในตนเอง	4.39	0.66	มาก
2.2.2 การส่งเสริมให้เข้าใจและคิดถึงความรู้สึกของผู้อื่น	4.4.1	0.70	มาก
2.3 การสนับสนุนให้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเชิงบวก	4.03	1.16	มาก
2.3.1 การส่งเสริมการทำงานร่วมกัน	3.58	1.37	มาก
2.3.2 การให้คำชี้แนะถึงวิธีการสร้างและรักษามิตรภาพที่ดี ต่อกัน (รวมถึงการสอนทักษะทางสังคม)	4.48	0.66	มาก
3. การจัดการพฤติกรรมความขัดแย้ง	4.27	0.77	มาก
3.1 การส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา	4.11	0.78	มาก
3.1.1 การตั้งคำถามระดมความคิดเพื่อหาวิธีแก้ปัญหา	4.14	0.77	มาก
3.1.2 การชี้แนะให้คาดคะเนถึงผลลัพธ์ของวิธีแก้ปัญหา ต่างๆ	4.04	0.80	มาก
3.1.3 การสนับสนุนให้เด็กเลือกและดำเนินการแก้ปัญหา	4.12	0.78	มาก
3.2 การสอนทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	4.36	0.79	มาก
3.2.1 การสอนประโยคเพื่อพูดแสดงความต้องการหรือ ความรู้สึกอย่างเหมาะสม	4.11	0.89	มาก
3.2.2 การสอนเด็กเรื่องมารยาทที่ดีในการสื่อสาร	4.61	0.59	มากที่สุด
3.3 การขัดขวางพฤติกรรมรุนแรง	4.36	0.73	มาก
3.3.1 การควบคุมพฤติกรรมของเด็ก	4.41	0.70	มาก
3.3.2 การหาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล	4.28	0.75	มาก
รวม	4.08	0.99	มาก

2.1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ครูปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบรองทั้ง 2 ด้าน มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดบรรยากาศเชิงบวก ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมา คือ การเป็นตัวแบบที่ดี ($\bar{X} = 3.74$)

1) การเป็นตัวแบบที่ดี ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การจัดการอารมณ์ตนเอง ($\bar{X} = 3.75$) และรองลงมาคือ การจัดการความขัดแย้งที่เด็กสังเกตเห็น ($\bar{X} = 3.74$)

2) การจัดบรรยากาศเชิงบวก ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ บรรยากาศที่เป็นอิสระ ($\bar{X} = 3.83$) และรองลงมาคือ บรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย ($\bar{X} = 3.84$)

2.2 ด้านการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคม ครูปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบรองทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การส่งเสริมการเข้าใจความรู้สึกในตนเองและของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.40$) รองลงมา คือ การจัดการอารมณ์ลบ ($\bar{X} = 4.10$) และ การสนับสนุนให้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเชิงบวก ($\bar{X} = 4.03$) ตามลำดับ

1) การจัดการอารมณ์ลบ ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การจัดการกิจกรรมสงบใจ ($\bar{X} = 4.32$) และรองลงมา คือ การชี้แนะวิธีการจัดการกับอารมณ์อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.75$)

2) การส่งเสริมการเข้าใจความรู้สึกในตนเองและของผู้อื่น ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การส่งเสริมให้เข้าใจและคิดถึงความรู้สึกของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.41$) และรองลงมา คือ การส่งเสริมการเข้าใจความรู้สึกในตนเอง ($\bar{X} = 4.39$)

3) การสนับสนุนให้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเชิงบวก ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การให้คำชี้แนะถึงวิธีการสร้างและรักษามิตรภาพที่ดีต่อกัน (รวมถึงการสอนทักษะทางสังคม) ($\bar{X} = 4.48$) และรองลงมา คือ การส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 3.58$)

2.3 ด้านการจัดการพฤติกรรมความขัดแย้ง ครูปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยองค์ประกอบรองทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การสอนทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และ การขัดขวางพฤติกรรมรุนแรง ($\bar{X} = 4.36$) รองลงมา คือ การส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.11$)

1) การส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหา ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การตั้งคำถามระดมความคิดเพื่อหาวิธีแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมาคือ การสนับสนุนให้เด็กเลือกและดำเนินการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.12$) และ การชี้แนะให้คาดคะเนถึงผลลัพธ์ของวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.04$)

2) การสอนทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การสอนเด็กเรื่องมารยาทที่ดีในการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.61$) และรองลงมา คือ การสอนประโยคเพื่อพูดแสดงความต้องการหรือความรู้สึกอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.11$)

3) การขัดขวางพฤติกรรมรุนแรง ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงสุด คือ การควบคุมพฤติกรรมของเด็ก ($\bar{X} = 4.41$) และรองลงมา คือ การหาแนวทางแก้ไขพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.28$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง บทบาทครูอนุบาลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่าครูอนุบาลมีการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูอนุบาลกลุ่มนี้มีความรู้เกี่ยวกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนถึงร้อยละ 91.9 และพบปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนทุกวัน โดยเฉลี่ย 2 ครั้งต่อวัน ทำให้ต้องใช้ความรู้และทักษะในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนเป็นประจำ ซึ่งผู้วิจัยมีประเด็นอภิปรายจำแนกรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติของครูในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การจัดการความขัดแย้งที่เด็กสังเกตเห็น โดยใช้วิธีเจรจาต่อรองเพื่อหาข้อยุติของความขัดแย้ง เป็นลักษณะของการแก้ปัญหาความขัดแย้งแบบประนีประนอม ยอมรับฟังความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายเพื่อให้ได้ข้อยุติในการขจัดความขัดแย้งโดยสันติ ซึ่งอาจมีสาเหตุเนื่องจากครูอนุบาลส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ในสาขาการศึกษาปฐมวัย ทำให้มีความรู้ความเข้าใจต่อการจัดการชั้นเรียนที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็กอนุบาลดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Andrews, 2001: Abstract) ที่พบว่า การแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนอนุบาลนั้นขึ้นอยู่กับบริบทจากตัวครูเป็นสำคัญ โดยครูต้องเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจในการช่วยสนับสนุน และแทรกแซงเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นในห้องเรียนอย่างเหมาะสม นอกจากนี้วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ครูใช้ยังสะท้อนไปถึงปรัชญาการศึกษาของครูในการจัดการเรียนการสอน ในทางกลับกันครูอนุบาลเองยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในการเป็นแบบอย่างที่ดีของการแก้ปัญหาความขัดแย้ง กล่าวคือ ข้อมูลจากผลการวิจัยในด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาแสดงให้เห็นว่าบทบาทที่ครูมีการปฏิบัติปานกลาง คือ การใช้ระดับเสียงที่ดังกว่าปกติเพื่อยุติความขัดแย้ง ($\bar{X} = 2.91$) และ การใช้คำสั่งเพื่อให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ($\bar{X} = 2.69$) ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากครูอนุบาลมีความกังวลต่ออันตรายทางร่างกายที่เด็กจะได้รับ อันเป็นผลเนื่องจากความขัดแย้งทำให้ต้องใช้วิธีการดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (Blunk, Russell and Armga, 2017: Abstract) ที่พบว่า ครูอนุบาลส่วนใหญ่เข้าไปแทรกแซงสถานการณ์ความขัดแย้งก็เพื่อป้องกันพฤติกรรมรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา ถึงร้อยละ 80 ทั้งการใช้ภาษาและท่าทางเพื่อสื่อสารกับเด็กก่อน หรือการเข้าไปแทรกแซงสถานการณ์ทันทีเพื่อยุติความขัดแย้งโดยตรง และ สอดคล้องกับ (Active Learner, 2018) ที่กล่าวถึงขั้นตอนหนึ่งของการแก้ปัญหาความขัดแย้งว่า คือ การทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งสงบลง เพื่อป้องกันพฤติกรรมความรุนแรงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับเด็ก

2. ด้านการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคม

การปฏิบัติของครูในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนด้านการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมพบว่า ครูมีบทบาทในการจัดการอารมณ์ลบให้เด็ก โดยการจัดกิจกรรมสงบใจเพื่อช่วยให้เด็กได้ผ่อนคลายจิตใจและร่างกายของตนเอง เช่น การนอนฟังเพลงบรรเลง เนื่องจากครูอนุบาลมีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา จึงตระหนักถึงความสำคัญของการจัดประสบการณ์เล่นและการเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับเด็ก เช่น การจัดกิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสรีเล่นตามมุม และกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีทักษะทาง

.....
อารมณ์และสังคมที่ดี รัศมี ต้นเจริญ (Tanjarearn, 2018: 14-15) ได้อธิบายถึงบทบาทของครูในการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจว่า ครูมีบทบาทที่สำคัญในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก เช่น กิจกรรมดนตรีหรือการเคลื่อนไหวซึ่งเป็นกิจกรรมที่เด็กได้ผ่อนคลายความเครียด กิจกรรมทางภาษาที่ได้สะท้อนความรู้สึกและวิธีการแสดงออกทางอารมณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง ซึ่งจะช่วยให้เด็กได้ผ่อนคลายระบายความเครียด ความโกรธ และความกังวล สอดคล้องกับ (Kidshelpline, 2018) ได้กล่าวถึงวิธีการที่ครูสามารถช่วยสนับสนุนให้เด็กจัดการความขัดแย้งได้ ด้วยการจัดกิจกรรมที่让孩子เกิดความสงบ ได้แก่ กิจกรรมการเขียนหรือวาดภาพ และกิจกรรมการเล่นออกกำลังกาย นอกจากนี้ยังพบว่าครูมีบทบาทในการส่งเสริมการเข้าใจความรู้สึกในตนเองและของผู้อื่นให้กับเด็ก คือ การส่งเสริมการเข้าใจความรู้สึกในตนเอง ($\bar{X} = 4.39$) และการส่งเสริมให้เข้าใจและคิดถึงความรู้สึกของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.14$)) ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากครูอนุบาลให้ความสำคัญกับการส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคมให้กับเด็ก โดยมาจากการที่ครูอนุบาลกลุ่มนี้เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างเป็นองค์รวมเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าบทบาทของครูต่อการส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 3.58$) มีค่าเฉลี่ยน้อยเมื่อเทียบกับบทบาทอื่น ๆ ในด้านเดียวกัน ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากครูมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ เป็นการให้เด็กนั่งทำงานร่วมกันแต่ให้ต่างคนต่างทำงานของตนเอง แต่ทั้งนี้กิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันให้เด็กเป็นการทำกิจกรรม เช่น การเรียนรู้แบบโครงงาน ทดลองทางวิทยาศาสตร์ โดยรัศมี ต้นเจริญ (Tanjarearn, 2018) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัยไว้ว่า ครูควรส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ของเด็กและยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และส่งเสริมให้เด็กแสดงพฤติกรรมร่วมมือ เช่น การเล่นเกมที่เด็กต้องทำกิจกรรมร่วมกัน

3. ด้านการจัดการพฤติกรรมความขัดแย้ง

การปฏิบัติของครูอนุบาลในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนด้านการจัดการพฤติกรรมความขัดแย้ง พบว่า ครูมีบทบาทในการส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาให้เด็ก โดยการตั้งคำถามระดมความคิดเพื่อหาวิธีแก้ปัญหา และเพื่อสนทนากับเด็กถึงปัญหาความขัดแย้งและวิธีการที่เด็กคิดว่าจะนำมาใช้แก้ปัญหา สอดคล้องกับ (DeVries and Zan, 1994) ได้อธิบายถึงหลักการที่ครูอนุบาลนำมาใช้แก้ปัญหาความขัดแย้งว่า ครูต้องทำความเข้าใจ รับฟังความคิดความรู้สึกของเด็ก เพื่อรับรู้ถึงปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และให้โอกาสเด็กได้ร่วมกันเสนอวิธีการแก้ปัญหา นอกจากนี้ครูอนุบาลยังมีบทบาทในการขัดขวางพฤติกรรมรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นมาจากปัญหาความขัดแย้ง เนื่องจากครูอนุบาลกลุ่มนี้ส่วนใหญ่มักจะพบเจอปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในห้องเรียนโดยเฉลี่ยถึง 2 ครั้งต่อวัน ทำให้ต้องใช้การควบคุมพฤติกรรมของเด็ก ด้วยการเตือนถึงข้อปฏิบัติที่เหมาะสมของห้องเรียนก่อนหรือในระหว่างที่เด็กกำลังทำกิจกรรมต่าง ๆ อยู่ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนเป็นบทบาทที่มีความสำคัญของครูอนุบาล ที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการสื่อสารที่ดี โดยเป็นการเรียนรู้จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน เป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายที่ครูไม่จำเป็นต้องเตรียมเครื่องมือใด ๆ เพียงแค่ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติตามวัยของเด็กและวิธีการแก้ปัญหาที่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ก็จะทำให้ครูสามารถจัดการกับสถานการณ์ความขัดแย้ง ที่อาจเกิดขึ้นได้เป็นปกติทุกวันในห้องเรียนอนุบาล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. โรงเรียนควรมีการจัดอบรมและให้ความรู้แก่ครูอนุบาลถึงความหมาย ความสำคัญ รวมไปถึงวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียน และบทบาทที่สำคัญของครูอนุบาลต่อการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนตามบริบทและแนวทางการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา
2. ครูนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อสื่อสารให้ความรู้ สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง เกี่ยวกับบทบาทในการสนับสนุนให้เด็กเรียนรู้จากสถานการณ์ความขัดแย้ง มีสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนที่ดี และมีพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมที่เหมาะสมกับวัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยในประเด็นนี้กับโรงเรียนที่สังกัดหน่วยงานอื่น ๆ เช่น โรงเรียนอนุบาลในภาครัฐและเอกชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้กว้างขึ้น
2. ควรทำวิจัยเพื่อศึกษาผลการใช้เทคนิคการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนรูปแบบต่าง ๆ เพื่อศึกษาผลลัพธ์ที่เกิดจากการส่งเสริมการแก้ปัญหาความขัดแย้งในห้องเรียนมากยิ่งขึ้น

References

- Active Learner. (2018). **The Emotional Backpack: Managing Conflict Resolution with Children of Trauma**. [Online]. Retrieved January 16, 2020, from https://highscope.org/wpcontent/uploads/2018/11/HSAActiveLearner_2018Fall_sample.pdf.
- Andrews, B. J. (2001). **The Early Childhood Teacher's Role in Conflict Resolution**. [Online]. Retrieved November 26, 2019, from <https://search.proquest.com/docview/304773586?accountid=15637>.
- Blunk, E. M., Russell, E. M. and Armga, C. J., (2017). "The Role of Teacher in Peer Conflict: Implications for Teacher Reflections". **Teacher Development** 21(5): 597-608. [Online]. Retrieved February 24, 2020, from <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13664530.2016.1273847>.
- Bhulbhat, J. (2018). **Classroom Management for Preschooler**. [Online]. Retrieved September 20, 2019, from <http://www.pecerathailand.org/2018/03/287.html>. (in Thai)
- Chanintayuthwong, W. (2014). **Conflict Prevention and Resolution**. [Online]. Retrieved October 3, 2019, from http://kpo.moph.go.th/tobekpp/download_document/file_20190501112356.pdf. (in Thai)

- DeVries, R. and Zan, S. B. (1994). **Moral Classrooms, Moral Children: Creating a Constructivist Atmosphere in Early Education**. [Online]. Retrieved January 12, 2020, from <http://ku3av3x9ea.pdfcloud.org/dl2.php?id=156695302&h=b9497c82bd58f4d5aab442355afd503e&u=cache&ext=pdf&n=Moral%20classrooms%20moral%20children%20creating%20a%20constructivist%20atmosphere%20in%20early%20education%20early%20childhood%20education%20series>.
- Dowling, M. (2013). **Young Children's Thinking**. Singapore: SAGE Publications Asia-Pacific.
- Finch, C. and Wirtanen, L. (n.d.). **Children and Conflict in the Classroom**. [Online]. Retrieved September 11, 2019, from <https://www.communityplaythings.co.uk/learning-library/articles/children-and-conflict-in-the-classroom>.
- Institute for Population and Social Research Mahidol University. (2018). **Thai Health**. [Online]. Retrieved October 3, 2019, from <https://www.hiso.or.th/hiso5/report/report2018T.php>.
- Jones, C. D. (2015). "Conflict Resolution for the Classroom". **TEACH** 9(2): 13-14. [Online]. Retrieved December 22, 2019, from <https://research.avondale.edu.au/teach/vol9/iss2/4>.
- Kidshelpline. (2018). **Helping Kids Handle Conflict**. [Online]. Retrieved January 22, 2020, from <https://kidshelpline.com.au/parents/issues/helping-kids-handle-conflict>.
- KidsMatter. (2012). **How Children Can Learn to Resolve Conflict**. [Online]. Retrieved September 20, 2019, from <http://duncraigps.wa.edu.au/wp-content/uploads/2013/05/How-children-can-learn-to-resolve-conflict.pdf>.
- Laothong, N. (2018). **Construction of Educational Research Tools**. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Macsata, K. M. (2015). **Working It Out Together: Teaching the Step of Conflict Resolution to Preschooler**. [Online]. Retrieved January 21, 2020, from <http://sophia.stkate.edu/maed/115>.
- McLaughlin, T., Aspden, K. and Clarke, L. (2017). "How do Teachers Support Children's Social-Emotional Competence? Strategies for Teachers". **Early Childhood Folio** 21(2): 21-27. [Online]. Retrieved December 5, 2019, from <https://doi.org/10.18296/ecf.0041>.
- Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2. (2019). **The Assessment of Student Development at the Early Childhood Education Curriculum 2017**. Ratchaburi: n.p. (in Thai)
- Sriklaub, K. (2018). **Research Methodology in Education I**. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)

- Tanjarearn, R. (2018). **Provision of Experiences in Psychomotor Emotion-mind and Social for Early Childhood**. Sukhothai Thammathirat Open University Press. (in Thai)
- The United Nation Thailand. (2015). **Peace and Justice Strong Institutions**. [Online]. Retrieved February 17, 2020, from <https://www.un.or.th/globalgoals/th/global-goals/peace-justice-and-strong-institutions/>. (in Thai)
- Thelamour, B. (2013) **Preschooler's Prosocial Behaviors After Peer Conflict: an Examination of Teacher Socialization, Peer Homophily and Friendship**. [Online]. Retrieved December 30, 2019, from <https://www.semanticscholar.org/paper/%E2%80%98PROSOCIAL-BEHAVIORS-AFTER-PEER-CONFLICT-%3A-AN-OF-%2C-Thelamour/5fb57cf55e4b7141d1fff0026711b00ab9c0478c>.